

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

VOORWOORD

De verhouding tussen systeemtherapie en wetenschappelijk onderzoek is gecompliceerd en vaak ambivalent. Onderzoek van sociale systemen en van systeemtherapie vereist vaak de toepassing van ingenieuze onderzoeksinstrumenten en -methoden. Sommige postmodernisten wijzen het wetenschappelijk onderzoek zelfs geheel af; het is gebaseerd op premissen die volgens hen geen stand kunnen houden. Maar ook als we optimistischer zijn over onderzoekbaarheid en objectiveerbaarheid stuiten we op lastige aspecten. Fenomenen als circulaire processen en *empowerment* zijn moeilijk te operationaliseren en laten zich niet vangen in lineaire termen van oorzaak en gevolg. En wetenschappelijk onderzoek beweegt zich juist vaak op het terrein van de invloed van factoren, van oorzaak en gevolg, van actie en effect.

Maar alle bedenkingen weerhouden onderzoekers gelukkig niet van pogingen om sociale, ook therapeutische processen te onderzoeken. Recent belandde een flink aantal onderzoeksverslagen bij de redactie van *Systeemtherapie*. Veelal betroffen die onderzoekingen niet de min of meer traditionele uitkomststudies van relatietherapie, maar wel voor systeemtherapeuten relevante aspecten van menselijke interactie en relatie. Drie van deze verslagen vindt u terug in dit eerste nummer van jaargang 19, waarmee het tegelijk een themanummer over onderzoek wordt.

Verhofstadt, Devoldre en Buysse verdiepten zich in de sociale steun die partners elkaar kunnen geven en toetsten de veelgehuldigde opvattingen dat vrouwen door hun mannelijke partner minder gesteund worden dan omgekeerd, en dat, als mannen steun geven, deze vooral instrumenteel en niet emotioneel van aard is. Het is aan de lezer om te weten te komen of die opvattingen door het onderzoek gestaafd worden of niet.

Ook *Lowyck, Luyten, Demyttenaere en Corveleyn* hielden zich met de partnerrelatie bezig. Zij onderzochten de tevredenheid van partners over hun relatie in samenhang met de aard van de gehechtheid en de mate van afhankelijkheid en zelfkritiek van hun partners. Onderzoekers kunnen alleen tot resultaten komen als er verschillen zijn en deze onderzoekers wisten in hun onderzoeksgroep voldoende partners te vinden die niet tevreden waren met hun relatie, maar deze niettemin vele jaren wisten te continueren. Wat hen daartoe bewoog, werd niet onderzocht. Wel wat samenhang met die ontevredenheid. Ook hier: leest u het zelf maar.

Tevens werd het hulpverlenende onderzoek, zij het dat het om de niet-professionele zorg ging: vanuit welke motieven geven mensen jarenlang mantelzorg aan hun naasten? *Beneken genaamd Kolmer, Tellings, Gelissen, Garretsen en Bongers* doen daarvan verslag. Zij

vroegen een respectabel aantal mantelzorgers om een twaalftal zorgmotieven te rangschikken naar de mate waarin die op hen van toepassing zijn. Boeiend is dat deze motieven ontleend zijn aan opvattingen van drie filosofen, Buber, Levinas en Ricoeur, en een gezinstherapeut, Nagy. Het onderzoek leidt tot een pleidooi om bij de begeleiding van mantelzorgers nadrukkelijk aandacht te besteden aan de kwaliteit van de relatie met de zorgontvanger.

Op 1 november van het vorige jaar ontving *Nel Jessurun*, een alom gerespecteerde opleider van de NVRG, de Henny Verhagen Prijs voor haar bijzondere bijdrage met betrekking tot gender en diversiteit in de gezondheidszorg. De heel persoonlijke lezing die zij bij die prijsuitreiking hield, treft u aan in de rubriek *Persoon en Professie*. In de rubriek *Congressen* is een levendig verslag van het jaarcongres van de NVRG te lezen. Niet alleen de NVRG is in beweging, maar ook de hele (zorg)wereld om haar heen. Dit leidde tot boeiende reflecties en standpunten.

Ten slotte in dit nummer drie boekrecensies, over parallelprocessen in organisaties, over de theorie en praktijk van beeldende systeemtherapie en over een beknopt overzicht van diverse stromingen in het systemisch werken met gezinnen.

Met de jaarwisseling is ook de redactie van *Systeemtherapie* ingrijpend gewijzigd. Na zeven jaren, waarvan vier als hoofdredacteur, heeft Marion van den Ende afscheid genomen. Zeker in die laatste jaren heeft zij een belangrijk stempel gezet op zowel het werken van de redactie zelf als op de inhoud van het tijdschrift. Haar streven naar diversiteit én kwaliteit, gepaard gaande met een verfrissende nuchterheid, heeft het tijdschrift goed gedaan. Ingewijden weten dat het geen sinecure is om het hoofdredacteurschap te combineren met een bijna fulltime baan. Marion lukte dat, waarbij aan het door haar geleverde werk niet was af te lezen hoe moeilijk dat soms was.

Ook Frank Asmus en Lucia van der Sluijs verlieten de redactie. Franks kritische, soms wat hoekige maar altijd bevlogen inbreng zullen we stellig missen. In het themanummer over protocollen leverde hij een belangrijke bijdrage aan de discussie over dit omstreden element in onze huidige praktijk. Lucia moest om gezondheidsredenen al na twee jaar haar lidmaatschap van de redactie beëindigen. Consciëntieus beheerde zij de rubriek congresverslagen en zij leverde daarvoor zelf menige bijdrage.

Alfons Vansteenwegen, Jean Pierre van de Ven en Robert van Hennik nemen de opengevallen plaatsen in en ondergetekende neemt voor maximaal twee jaar de taak van hoofdredacteur over.

Han Blankstein